

ÖZET

Proje No	
Proje Başlığı	Tarımsal Üretim Desenleri: Türkiye Ve Rakip Ülkeler
Projeyi Yürüten Kuruluş	İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar Ve Politikalar Genel Müdürlüğü TAGEM_ARGE
Proje Yürütücüsü	Cenk Gökçe ADAŞ (M.Ali ÇELİKYURT)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2020
Projenin yıllara Göre Bütçesi	16650 TL

Bu proje kapsamında Türkiye’de hali hazırda yaygın olan tarımsal üretim desenlerinin 2008-2018 dönemine ait verileri incelenerek bu üretim desenleriyle benzerlik taşıyan rakip ülkelerin karşılaştırılmalı bir analizi yapılacaktır. Bu analiz sonucunda, **(i)** Türkiye’nin dünya tarım piyasalarında sahip olduğu karşılaştırmalı rekabet avantajları ortaya koyulacak, **(ii)** rakip ülkelerin sahip olduğu rekabet avantajları ile kıyaslama yapılacak, **(iii)** Türkiye’nin tarımsal dış ticarete önemli bir oyuncu haline gelebilmesi için yol haritası çizilecektir. Tarımsal potansiyelin doğru kullanılması, büyüme ve istihdam artışı gibi performans göstergelerini olumlu etkilemek yanında dış ticaretteki rekabet gücümüzün de artmasına neden olacaktır. Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’nin tarımsal dış ticaretteki rakiplerini nicel yöntemlerle tespit ederek, rekabet gücünü arttıracak önerilerde bulunmaktır.

Projede, öncelikle Türkiye’nin karşılaştırmalı üstünlük sağlama potansiyeli olan tarımsal ürünler tespit edilecek, daha sonra bu ürünleri ihraç etmekte olan rakip ülkeler detaylı şekilde incelenerek, bu rekabette nasıl üstünlük sağlanabileceğiyle ilgili önerilerde bulunulacaktır. Bugüne kadar Türkiye üzerine yapılan çalışmaların ortak sonuçlarından biri, tarımsal dış ticaretimizin özellikle sınır komşusu ya da tarihsel/kültürel bağlarımız olan ülkeler ile yoğunlaştığıdır. Birçok komşumuzun içerisinde bulunduğu siyasi ve ekonomik olumsuzluklar, hiç kuşkusuz, bu ülkelerle olan dış ticaretimizin de daralacağına bir göstergesidir. Dolayısıyla, alternatif pazarların tespit edilerek dış ticaretin bu pazarlara doğru kaydırılması uygun olacaktır. Bunun yapılabilmesi için katma değeri yüksek, yerel/bölgesel tarımsal ürünlerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Rekabetin yoğun olduğu uluslararası piyasada tutunabilmek, ancak hali hazırdaki rakiplerimizin üretim desenleri içerisinde yer alan tarımsal mallarda uzmanlaşma ve markalaşma ile mümkün olabilir. Bu çalışma ile hem Türkiye’nin hem de rakiplerinin tarımsal dış ticaretine konu olan mallar geniş bir yelpazede ve güncel verilerle incelenerek, hangi mal ya da mallar için böyle bir üstünlüğün yakalanabileceği ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Kullanacağımız yöntemi özetlersek; öncelikle potansiyel rekabetçi ülkeleri ortaya çıkarmak için “İhracat Benzerlik Endeksleri” hesaplanacaktır. Daha sonra **Klasik Balassa RCA** hesaplaması yapılacaktır. Bir sonraki adım ise Laursen (2015)’ in geliştirdiği metod izlenerek elde edilen endeks değerleri simetrik, **(RSCA)** hale getirmektir. Simetrisi sağlanan endeks değerlerinin büyüme hadleri üzerinden Edwards, ve Schör (2002) sınıflandırması esas alınarak seçili her bir tarımsal ürünlerdeki karşılaştırmalı üstünlüğümüzün dinamik analizi yapılacaktır. Sınıflandırması yapılan ürünlerimize istinaden politika önerileri geliştirilecektir. Çalışmamızda kullanacağımız bir diğer yöntem, hem Türkiye hem de rakip ülkeler için Ürün Haritalarının çıkarılmasıdır. Bu amaçla, “**Ticaret Dengesi Endeksi**” (TBI) ve “**Açıklanmış Simetrik Karşılaştırmalı Üstünlük Endeksi**” (RSCA) kombinasyonundan oluşturulan bir matris yoluyla “**Ürün Haritalaması**” bir diğer ifadeyle ürün uzmanlaşması tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarım, Ürün Deseni, Tarımsal Dış Ticaret, Açıklanmış Simetrik Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi, İhracat Benzerlik Endeksi, Ticaret Dengesi Endeksi, Ürün Haritaları, Kapsayıcı Büyüme.